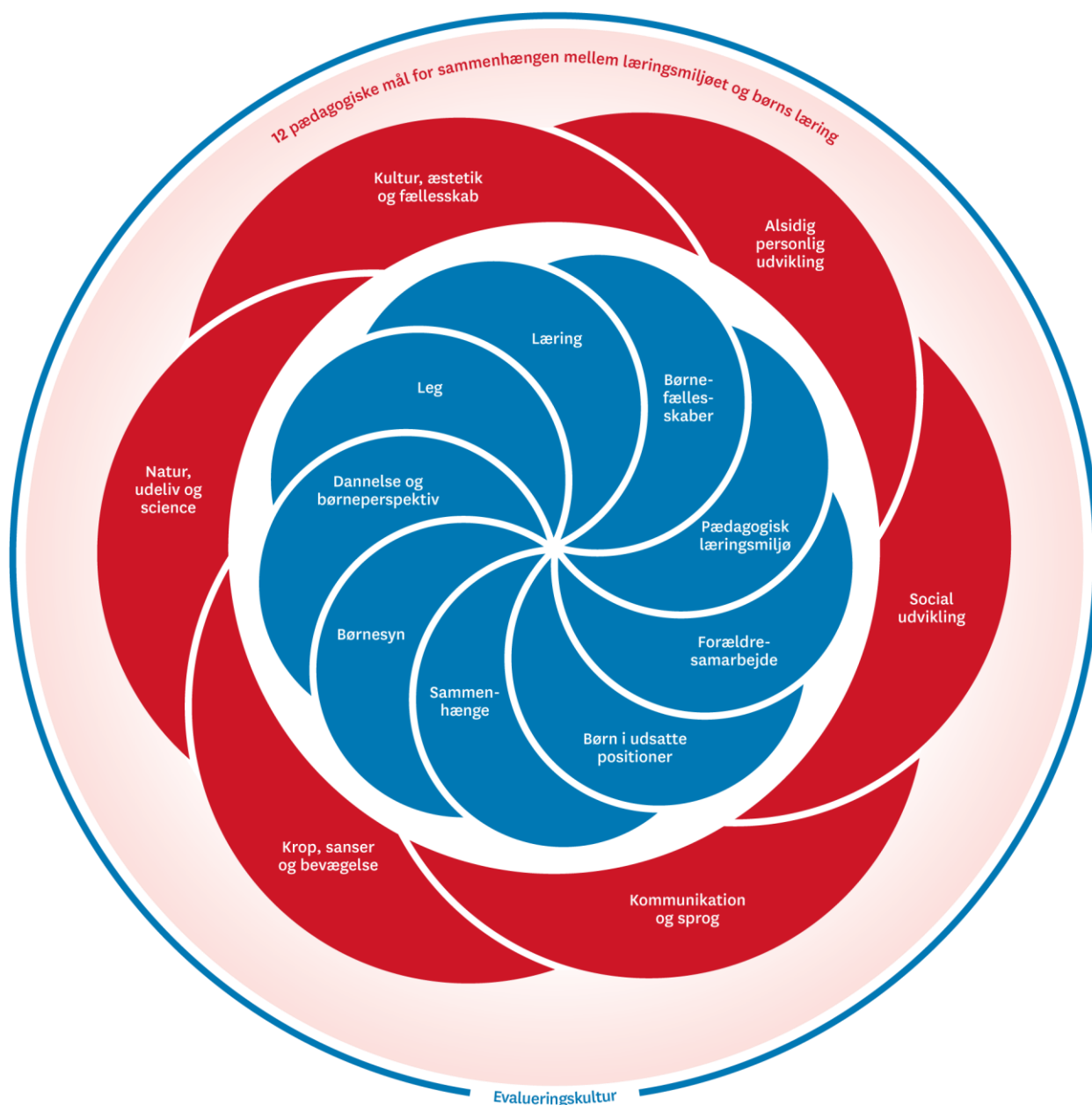

Pædagogisk læreplan for Vindsuset December 2020 Redigeret april 2023

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Dagtilbud Sønderborg Jylland er et geografisk stort område. Vi dækker de kommunale dagtilbud i Kværs, Rinkenæs, Gråsten, Egersund, Broager, Nybøl, Vester Sottrup og Dybbøl.

Vi er 11 afdelinger, hvor dagplejen er en del af 6 af afdelingerne.

Alle afdelinger har hver deres særkende, men vi har også meget, vi er fælles om.

Vi har fokusgrupper, der sikrer, at der er en fælles opmærksomhed omkring forskellige pædagogiske temaer, eks. sprogtilegnelse, it eller motorik.

Vi har et godt og formaliseret samarbejde med sundhedsplejen, ligesom vi har et konstruktivt samarbejde med de kommunale skoler - især omkring overgang fra dagtilbud til skole.

Hvor det er muligt, deler vi vores pædagogiske viden med hinanden, så vi alle kan blive så dygtige som muligt til gavn for børnene.

Vi har fokus på børnefællesskaber, hvor alle medarbejdere hver dag arbejder på at give barnet en god dag i et udviklende miljø.

Vindsuset er en aldersintegreret institution med børnehave og vuggestue.

Vi er en afdeling, som ligger i den vestlige del af Gråsten. Institutionen har hjemme i et naturskønt område på Ravnsbjergvej, og vores nærmeste nabo er Gråsten skov. Institutionen ligger i gåafstand til mange af byens faciliteter som skole, hal og bibliotek. De naturskønne områder bruges meget i det pædagogiske arbejde i hele afdelingen.

Vindsuset er en afdeling med 3 aldersintegrerede børnehavegrupper, 1 vuggestuegruppe og vi samarbejder med dagplejerne i vores nærområde.

Normering: 60 børnehavebørn og 14 vuggestuebørn.

Som beskrevet i ovennævnte har vi et forpligtende samarbejde i området, men også i den enkelte afdeling. Som afdeling vidensdeler og sparrer vi med hinanden.

"Barnet er kerneopgaven." Det viser sig ved:

- At vi tager udgangspunkt i det enkelte barn og er rummelige over for børnenes forskelligheder.
- At der er forståelse for det enkelte individ.
- At det enkelte individ behandles med respekt.
- At der er respekt for forskellighed, tanke og handlinger.
- At barnet udfordres, så barnet lærer mest - også om sig selv.

- At vi skaber lege og læringszoner for børnene med plads til at eksperimentere, til fordybelse og til konstruktions- og rollelege.
- At vi bruger uderummet som et lege- og læringsrum på lige fod med de indendørs lege- og læringsrum.

Derfor har vi aldersintegrerede grupper

Vi har i Vindsuset valgt at arbejde med aldersintegrerede grupper. Det er der flere årsager til. Først og fremmest fordi børn er forskellige og lærer i forskellige tempi.

I en aldersintegreret gruppe kan vi tilgodese det enkelte barns nærmeste udviklingszone, og det er med til at styrke barnets selvværd, leg og læring. Det giver barnet mulighed for at skabe relationer på tværs af årgange og finde sammen ift. barnets udviklingstrin.

De lærer af-, og spejler sig i hinanden, lærer at vise hensyn og hjælpe hinanden. Det medfører ofte færre statuskampe børnene imellem og en større forståelse for deres indbyrdes forskelligheder.

De yngste finder forbilleder og venner blandt de ældre børn, og de ældre børn vokser i rollen som ansvarsbevidste og omsorgsfulde.

Nøgleordene er tryghed og omsorg, trivsel og udvikling, accept og forståelse, på tværs af alder.

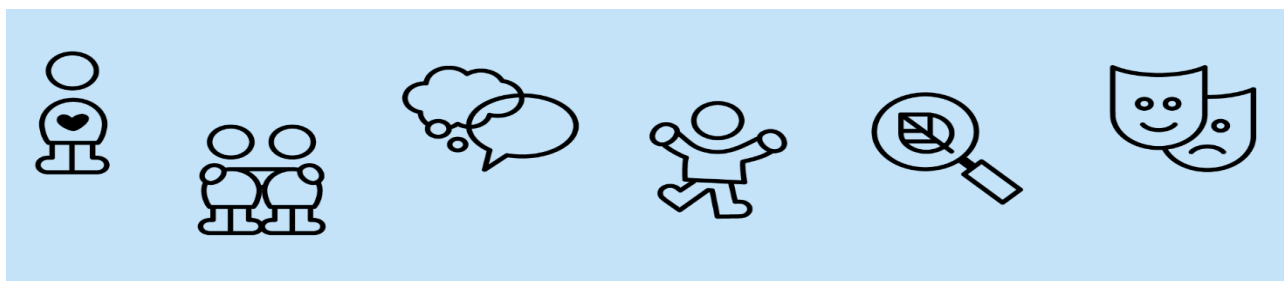
Det betyder også, at det barn, som ikke er alderssvarende udviklingsmæssigt eller er i udsat position, har mulighed for at skabe legerelationer med den yngre årgang.

Desuden giver det mulighed for at placere søskende i samme børnegruppe, hvilket gør, at det pædagogiske personale kender familien, og de kender personalet.

Der er aktiviteter i Vindsuset, som er aldersopdelt, bl.a. vores udegrupper og ture med naturvejleder. Ældste, mellem og yngste børn er i udegruppe hver 3. uge. Det betyder, at man året igennem er hjemme i institutionen 14 dage og en uge i naturen. Der vil være andre aktiviteter, som er målrettet en bestemt børnegruppe eller aldersgruppe. Dette vil forældre få besked om på Aula.

Vi har også lagt vægt på gruppernes størrelse. Ved at aldersintegrere grupperne, får vi tre grupper af ca. 20 børn.

Når dit barn starter i Vindsuset, vil det få tildelt en kontaktpædagog. En kontaktpædagog er den der indkalder til samtaler, møder og vil have den primære kontakt til forældrene. Det betyder ikke, at det andet personale ikke kan tage imod beskeder, give beskeder videre eller gå i dialog med forældrene. Personalet samarbejder omkring alle børnene.

Pædagogisk grundlag

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag."

"Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark."

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel, dannelse, udvikling og læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder vi os til de fem elementer

▪ Børnesyn

Det fælles:

Alle børn skal have en god dag i et udviklende miljø.

Vores værdier:

- At det at være at barn, er værdi i sig selv.
- At barnet har ret til at være barn.
- At barnet skal føle sig ønsket.
- At barnet har ret til omsorg og nærvær.
- At barnet er unikt og der skal være plads til forskellighed.
- At barnet skal anerkendes og respekteres.
- At det altid er den voksnes ansvar at skabe den gode relation til barnet.
- At vi skal tage udgangspunkt i det enkelte barn, se barnet hvor det er og arbejde i nærmeste udviklingszone.

▪ Dannelse og børneperspektiv

Det fælles:

Vi skal skabe et miljø og en kultur, hvor barnet medinddrages, kan begå sig og har indflydelse på eget liv.

Vores værdier:

- At barnet udfordres i dets læring, udvikling og dannelses processer.
- At barnet er medskaber af egen dagligdag.
- At barnet har ret til medbestemmelse/selvbestemmelse
- At barnet har ret til leg.
- At barnet tages alvorligt.
- At barnet er en del af et demokratisk fællesskab.
- At dannelse sker i relationer.

▪ Leg

Det fælles:

Legen skal være grundlæggende og være med til at fremme barnets trivsel, læring og udvikling.

Vores værdier:

- At barnet indgår i et socialt fællesskab.

- At barnet har rum til at lege.
- At vi følger barnets initiativer, da legen bliver til undervejs.
- At legen anerkendes og respekteres.
- At barnet har ret til fri og spontan leg og at der gives plads til fantasien.
- At vi tilbyder fysiske legemiljøer, som skaber lyst til leg, da leg udvikler barnets fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet
- At vi efter behov guider/er rollemodeller for barnets lege og ikke mindst udfordrer barnets leg. Det er altid den voksnes ansvar at skabe den gode relation.

▪ **Læring**

Det fælles:

Læring sker hele dagen gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer.

Vores værdier:

- At barnets læring sker i børnefællesskaber og sociale relationer.
- At hverdagsrutiner skaber læring.
- At barnet lærer gennem leg.
- At barnet lærer når det møder de rette udfordringer.
- At trivsel er en forudsætning for læring.
- At gode læringsmiljøer inspirerer til leg og læring.

▪ **Børnefællesskaber.**

Det fælles:

Barnet skal opleve at være en del af et positivt børnefællesskab.

Vores værdier:

- At barnet skal være medskaber af et børnefællesskab.
- At barnet skal lære at mestre eget liv.
- At barnet har ret til at indgå i sociale relationer, med mulighed for at danne gode venskaber.
- At barnet har ret til kulturelle fællesskaber.
- At barnet har ret til et inkluderende og udviklende miljø.
- At barnet har ret til opmærksomhed, anerkendelse, trivsel og læring.
-

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn

I det pædagogiske arbejde lykkes vi, når barnet føler og oplever:

- At blive set og hørt gennem en positiv og anerkendende tilgang.
- At der er plads til forskellighed.
- At det er værdifuldt.
- At der er tryghed og omsorg.
- At det mødes af nærværende voksne.
- At være en del af et fællesskab.
- At det udfordres i forhold til nærmeste udviklingszone.
- At det har succesoplevelser.

Eksempler fra vores hverdag:

Vuggestue:

Vi giver barnet tryghed, omsorg og nærvær. Der etableres små fællesskaber og legemiljøer, hvor det enkelte barn tilgodeses og udfordres. De voksne opholder sig i børnehøjde. Børnene er opdelt i to aldersgrupper, da de yngste har behov for mere ro og nærværende voksne på gulvet, mens de ældste i højere grad kan udfordres

Børnehave:

Vi giver børnene tryghed, omsorg, nærvær og lytter til, hvad børnene siger, og giver os tid til det enkelte barn. Det ses fx ved at vi har øjenkontakt med barnet, er lyttende, og at barnet har den voksnes fulde opmærksomhed. Vi tilrettelægger aktiviteter, så alle børn kan være med. Der tages hensyn til børn, der har særlige behov, fx i garderoben.

Dannelse og børneperspektiv

I det pædagogiske arbejde lykkes vi, når barnet føler og oplever:

- At det inddrages og har medbestemmelse.
- At det er værdifuldt.
- At der er plads til at være undersøgende og nysgerrig.
- At der er rum og rammer for leg og udvikling.
- At det involveres i dagligdagens aktiviteter og indhold.
- At det har lov til at sige til og fra.
- At det er en del af et demokratisk fællesskab.

Eksempel fra vores hverdag:

Vuggestue:

Der er frokostordning i vuggestuen. Børnene bliver tilbudt mad på tallerken, og vi opfordrer og opmuntrer børnene til at smage nye ting, som de selv kan være med til at vælge fra fadet

Inden børnene skal sove middagssøvn, samles de børn, som er klar til det på gulvet, hvor de i fællesskab får en stille og rolig stund. Børnene opfordres til at kigge i bøger de selv vælger, eller at ligge og høre lidt stille musik.

Børnehave:

Vi arbejder med lege- og læringsmiljøer, hvor børnene oftest har mulighed for at vælge de lege og aktiviteter, som de har lyst til. Vi støtter også børnene i, at det er okay at sige nej til en leg eller andres deltagelse i legen. Det betyder også, at barnet/ børnene, som ikke kan deltage i legen, hjælpes i gang med en anden leg.

Leg

I det pædagogiske arbejde lykkes vi, når barnet føler og oplever:

- At det hjælpes til at lege med andre børn.
- At der er rum til at det kan lege uforstyrret.
- At der er tid til legen, og den prioriteres.
- At det bliver medinddraget i nye tiltag.
- At der er synlige og tilgængelige legemiljøer.
- At der er mulighed for, at legen kan blive udfordret/ udvidet.
- At de voksne er synlige og gode rollemodeller.
- At der er plads til at bruge sin fantasi.

Eksempel fra vores hverdag:

Vuggestue:

Vi hjælper børnene med at kunne lege uforstyrret og giver mulighed for fordybelse ved fx kun at tilbyde få stykker legetøj ad gangen. Vi sætter ord på legen med fx en bondegård, hvor vi taler om dyr, lyde, farver, hvad de spiser osv. Med hjælp fra de voksne rydder børnene op i fællesskab på en sjov og legende måde.

Børnehave:

Personalet støtter ved behov de børn, der er i legen, samtidigt med at de udvider og guider. Et eksempel kan være legen i dukkekrogen, hvor dialogen kan handle om maden - hvor kommer den fra, og hvordan smager det?

Hvis flere børn har lyst til at deltage, men de igangværende børn ønsker at lege uforstyrret, hjælper vi dem med at sige fra på en hensynsfuld måde og prioriterer dermed deres leg.

Læring

I det pædagogiske arbejde lykkes vi, når barnet føler og oplever:

- At det kan spejle sig i andre.
- At det inddrages og føler sig værdifuldt.
- At det har lov til at begå fejl.
- At det understøttes og bliver guidet i legen.
- At det har relationer til de andre børn.
- At der er plads til gentagelser.
- At der er udfordrende legetøj.
- At det er trygt at være i institutionen
- At der er indbydende legemiljøer.

Eksempel fra vores hverdag:

Vuggestuen:

I garderoben opfordres børnene, på hver deres niveau, til at øve sig i at få overtøj på. Generelt opmuntrer og guider vi børnene igennem dagen til at øve sig og prøve selv. Vi sætter ord på og benævner barnets handlinger.

Børnehaven:

Eksempelvis har vi en naturvidenskabelig tilgang, hvor barnet undersøger og eksperimenterer, hvilket er med til at inspirere deres nysgerrighed og kreative evner. Det gør vi fx ved at undersøge vandet i bækken, dyrelivet i skoven, hvad kan vi bruge vinden til osv.

Børnefællesskaber

I det pædagogiske arbejde lykkes vi, når barnet føler og oplever:

- At være en værdi for andre.
- At der er plads til forskellighed.
- At alle børn bliver set.
- At det føler sig som en del af et fællesskab.
- At dets udvikling bliver understøttet.
- At der tilbydes udviklende miljøer.
- At det oplever tillid.

Vuggestuen:

Vi skaber opmærksomhed på alle børn i det lille og store fællesskab. Fx til formiddagsmaden, hvor børnene er delt i 2 grupper. Her sidder vi ved bordet og taler om, hvem der er kommet i dag, og hvem vi mangler.

Vi laver små aktiviteter/ lege igennem dagens rutiner, hvor vi hjælper hinanden og bliver opmærksomme på hinandens behov.

Børnehaven:

Vi er bevidste om sammensætningen af børnegrupperne på tværs af alder. Det gør sig også gældende ved spisebordet og generelt i aktiviteter, hvor børnene er en del af fælleskabet. Vi hjælper børnene med at konfliktløse og se hinandens behov og ressourcer.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Læringsmiljøer og læringsrum/ legezoner.

Et godt læringsmiljø er afgørende for at børn trives, lærer, dannes og udvikles.

Læringsmiljøet i Vindsuset består af alle de muligheder for trivsel, læring, dannelse og udvikling, som vi tilbyder børnene. Læringsmiljøet handler blandt andet om, hvordan dagen og aktiviteterne bliver rammesat, organiseret, tilrettelagt, samt udført i den konkrete, pædagogiske, og relationelle praksis.

Hvad er læringsmiljøer?

Et godt læringsmiljø bygger på et samspil mellem strukturen, og de projekter og aktiviteter, som udfolder sig i Vindsuset. Dette kan beskrives således:

Det strukturelle handler om vores fysiske rum, normering, gruppeinddeling, valg og placering af inventar + redskaber + legetøj m.m., samt organisering af det pædagogiske personales kompetencer.

Aktiviteter/ projekter handler om det relationelle og samspillet mellem børnene, det pædagogiske personale og børnene, det pædagogiske personale, og det pædagogiske personale og forældre.

Børnenes læring og udvikling i Vindsuset sker i en vekslen mellem børns egne igangsatte lege, voksenplanlagte aktiviteter og rutinesituationer. Læringsmiljøet er tilstede hele dagen – fx under frokosten, i garderoben, hvor børnene får tøj på, i den planlagte aktivitet og i legen.

Læringsrum/ legezoner, som findes både inde og ude, understøtter og indbyder til rollelege, stillelege, børnenes kreativitet og motorik mm.

Vi gør brug af piktogrammer, for at synliggøre vores struktur over for børnene og hvordan vores hverdag ser ud. Derved opnår vi, at børnene bliver medskabere af hverdagens aktiviteter og gør dem forberedt på hvad dagen bringer. På den måde skaber vi ro og overskuelighed for børnene.

Se vedhæftede beskrivelse af de forskellige læringsmiljøer

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

For at hvert barn hver dag skal have en god dag i et udviklende miljø, er der brug for, at vi som dagtilbud arbejder tæt sammen med forældrene.

Hjemmet er fundamentet for det enkelte barns dannelse og er rammen om den kultur, barnet formes af og til.

For at der bliver en sammenhæng mellem hjem og dagtilbud, er det af stor betydning, at der er et åbent og trygt samarbejde mellem forældre og dagtilbuddet. Det fælles fokus er at skabe trygge og udviklende rammer for barnet.

I Vindsuset har vi fokus på overgange. Overgange fra hjem til vuggestue, videre i børnehave og overgangen til SFO/ skole.

Når der er en overgang, vil forældre blive inviteret til et møde. Her informeres om, hvordan vi modtager nye børn, inkluderer dem i den allerede eksisterende gruppe, og om dagligdagen. Det er også her, at forældrene bidrager med deres viden om barnet, så vi bedst muligt kan understøtte barnets overgang til det nye sted i fællesskab.

I Vindsuset arbejder vi med ude grupper hvor børnene er aldersopdelt. Forældrene bliver informeret omkring deres barns overgang mellem ude grupperne, så de kan følge med i hvilken gruppe deres barn er i.

Det er vigtigt for os, at både børn og forældre oplever, at der er en sammenhæng i det, der sker i deres barns liv. Derfor har vi også et formaliseret samarbejde med både sundhedsplejerske og tandplejen.

Vi kan på den måde bedre hjælpe forældrene, hvis der fx opstår usikkerhed omkring deres barns udvikling/ sundhed.

Hvert år bliver det enkelte barn trivselsvurderet. Denne trivselsvurdering er medarbejdernes redskab til at tilrettelægge de aktiviteter, der understøtter barnets udvikling bedst.

Barnet kan vurderes i grøn, gul eller rød position.

Bliver et barn vurderet i gul eller rød position, vil forældrene altid blive indkaldt til en samtale, hvor der drøftes, hvordan man sammen bedst bringer barnet i grøn position.

Hver dag er der mange aktiviteter i dagtilbuddet. Nogle er planlagte af de voksne med fokus på en specifik udvikling af det enkelte barns kompetencer, men endnu flere daglige aktiviteter er hverdagsrutiner. Det kan være afleveringen, måltiderne, toiletbesøg, samling, tage tøj af og på, oprydning, bleskift, middagssøvn og meget mere. I alle disse rutiner ligger genkendelighed og dermed tryghed for barnet, men der ligger også rigtig meget læring.

Det er derfor vigtigt, at der også omkring hverdagsrutiner er et samarbejde mellem forældre og dagtilbud, hvor der arbejdes i samme retning.

Et lille eksempel kan være, hvis et barn vasker hænder og får meget våde ærmer. I børnehaven arbejder man med at gøre børn selvhjulpne, derfor vil barnet blive opfordret til at finde en tør bluse, tage den våde af og den tørre på. For nogle børn er det nemt, for andre en stor opgave. Men hvis barnet også hjemme øver sig på at tage tøj på selv, bliver det hurtigt nemmere, og barnet oplever en glæde ved at kunne selv.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

I Sønderborg kommune arbejdes der målrettet med tidlig opsporing og indsats (TOPI).

Her anvendes en trivselsvurdering, der sammen med personalets observationer er et brugbart redskab, hvor vi sikrer, at alle børns trivsel bliver vurderet 2 gange årligt.

Viser trivselsvurderingen eller observationer forhold, der er bekymrende, har personalet hver måned mulighed for at få sparring på et tema eller anonymt på et barn. Sparringen kommer fra det tværfaglige team og består af en psykolog, en tale-høre konsulent, en inklusionsmedarbejder, en sundhedsplejerske og en socialrådgiver.

I kommunen anvendes Børneparaplyens fase-skemaer som et redskab til mødereferat, samt når der er behov for mere specifik indsats.

Børneparaplyen har 3 faser:

Fase 1 er det skema, mange afdelinger bruger, når de skriver referat fra en almindeligt forældre-samtale mellem forældre og det pædagogiske personale. Ofte efter en trivselsvurdering. Også selvom barnet vurderes til at være i grøn position, altså god trivsel.

Fase 2 skemaet bruges, når der er behov for en konsultativ samtale med det tværfaglige team. Her er der ikke længere sparring på et anonymt niveau, men specifikt på et barns udfordringer. Formålet er at hjælpe barnet med de mindst indgribende tiltag.

Fase 3 er det skema der anvendes, når der på et konsultativt møde vurderes, at der er behov for mere støtte, end det pædagogiske personale kan give.

For både fase 1,2 og 3 gælder, at forældrene inddrages og giver deres bidrag til et samlet billede af barnets trivsel og udfordringer.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Vindsuset samarbejder primært med Gråsten Skole. Vi har i et samarbejde lavet aftaler og procedurer for et sammenhængende forløb for de kommende skolebørn.

Målet med dette samarbejde er:

- At alle børn skal føle sig trygge i overgangen.
- At børnene kender de fysiske rammer og de fleste af de voksne, de kommer til at møde ved starten i SFO og skole.
- At børnene er kendte ansigter for de voksne i SFO/ skole
- At de voksne i SFO/ skole og børnehaver får et gensidigt kendskab til det arbejde, der laves med børnene.

SFO-personale, indskolingslærere og pædagoger fra de børnehaver, der hører til den enkelte skole, har sammen udarbejdet en plan for de aktiviteter og besøg, der finder sted i løbet af året.

Planen evalueres og justeres efter overgang til SFO/ skole 1. maj.

Alle skoler og afdelinger har forældremøder inden indskrivning til skole. Her deltager både medarbejdere fra børnehaverne, SFO'en og skolen.

I februar og september er der hvert år et møde mellem skolen og de tilhørende dagtilbud. Her informeres skolen om kommende elever, der har særlige behov. Dette for at skolen kender og kan tage hensyn til disse behov ved planlægning. Forældre til børn, der informeres om på dette møde, vil altid inden mødet være informeret herom og have givet tilladelse til, at deres barn bliver nævnt.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn."

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi inddrager og støtter op om lokalsamfundet. Det sker blandt andet ved at samarbejde med skolen, biblioteket, plejehjem, kirken, brandstationen og byens erhvervsliv.

Ligeledes anvender vi i det pædagogiske arbejde fortællingen omkring Gråsten Slot og historierne som "Den lille pige med svovlstikkerne" og "Sørøver Alf".

Vi deltager i "Æblefesten" i Gråsten, hvor vi i institutionen laver det til et projekt. På denne måde bliver vi et supplement til den fortælling, som forældrene giver deres børn om byen og området, de bor i.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed."

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Fysisk, psykiske og æstetiske børnemiljøer

I Vindsuset arbejder vi kontinuerligt på at skabe et godt børnemiljø, hvor børnene trives med hinanden og med de voksne. Da børnenes læring og udvikling skal ske gennem legen, er det vigtigt, at vi forholder os til måden, vi arbejder på, og hvordan vi skaber understøttende legemiljøer/ lege-zoner.

Kulturen i afdelingen prioriteres højt; det handler blandt andet om, hvordan vi møder vores børn og forældre, samt hvordan vi præsenterer os selv og de fysiske rammer, vi har.

Det fysiske børnemiljø:

Det fysiske børnemiljø handler om, hvorvidt de fysiske rammer inde og ude er sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarlige. Det drejer sig blandt andet om mulighed for bevægelse, ergonomi, pladsforhold, hygiejne, støj, lys og sikkerhedsmæssige forhold.

Det psykiske børnemiljø:

Det psykiske børnemiljø handler om, hvordan børnene har det med hinanden og med de voksne i Vindsuset. Det handler om at skabe en god gruppedynamik i vores teams uden mobning og eksklusion fra fællesskabet, samt at sikre, at alle børn har gode og positive børne- og voksenkontakter.

I et godt psykisk børnemiljø bidrager venskaber, rummelighed, omsorg, tryghed og medbestemmelse til en positiv hverdag. Sociale og almene færdigheder er også vigtige elementer i forhold til det psykiske børnemiljø, idet sociale kompetencer som fx empati, konfliktløsning og kommunikation er nøglen til deltagelse i fællesskabet.

Det æstetiske børnemiljø:

Det æstetiske børnemiljø handler om samspillet mellem omgivelserne, og hvordan børnene sanser/oplever dagligdagen. Børnemiljøet har betydning for, om børnene oplever Vindsuset som et rart, tryk og inspirerende sted. Konkret handler det æstetiske miljø om, hvordan indretningen og udsmykningen af huset, rummene og legestederne kan indvirke på børnenes oplevelser og handlinger. Det æstetiske miljø har betydning for, om børnene har lyst og mulighed for at udfolde sig.

Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø er ofte sammenhængende og har stor indflydelse på hinanden. Det er derfor vigtigt, at vi som voksne kan vurdere og skabe en god stemning.

Eksempel:

I Vindsuset har vi den holdning, at børnene må udtrykke sig ved at udstille deres tegninger, billeder, pynte vinduer mm.

Vi indretter de fysiske rammer med legezone – ”rum i rummet”. Der er legezoner til rollelege, konstruktionslege, sprog- og læse leg, værksted til kreativ udfoldelse mm.

Det meste af legetøjet er tilgængeligt for børnene. Vi bestræber os på at sortere det i kurve, hvor der er skrevet navn og sat billeder på. Dette gør, at børnene nemmere kan overskue stuen og finde det legetøj, som de har lyst til at lege med samt at være med til at rydde op.

På legepladsen er børnene med til at plante og passe blomster, frugtbuske, så grøntsager mm. Her bliver børnenes sanser udfordret, da de kan dufte, røre og smage de forskellige krydderurter og grøntsager fra vores højbæde.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Det er vigtigt at give børn gode værktøjer til at begå sig i forskellige sammenhænge, fx med børn med forskellige aldre, køn, sociale og kulturelle baggrunde. Dette for at sikre at de får de bedst mulige forudsætninger for at kunne agere i forskellige kontekster i deres videre udvikling.

Det pædagogiske personale er ansvarlige for at støtte og guide børnene ved at ”booste” og give omsorg og tryghed, så det enkelte barn har mod på at udfordre sig selv, hvis det bliver svært.

Det pædagogiske personale går foran og ved siden af barnet. Vi stiller krav til barnet og hjælper det til at prøve sig selv af i situationer, som kan være svære at være i.

For at leve op til ovenstående mål, har vi fokus på:

- Engagement; at vi har et læringsmiljø hvor det pædagogiske personale er tillidsgivende og nærværende, så børnene i trygge og udfordrende rammer kan udvikle sig.
- Livsduelighed. Her tænker vi på selvværd og selvtillid, egne kompetencer, at barnet er trygt i at udforske sin verden og får mod til at sige til og fra.
- Gåpåmod - børnene begynder at kunne håndtere medgang og modgang. Vi arbejder med at kunne mærke egne og andres følelser.
- Deltagelseskompetence; hvor vi arbejder med, at børnene deltager i det omfang, deres kompetencer rækker.
- De forskellige legezoner giver børnene plads til fordybelse og fantasi.
- Læringsmiljøer i institutionen understøtter de seks læreplanstemaer, hvilket harmonerer med, at vi ønsker at give børnene selvrespekt, selvtillid og selvværd.
- I afdeling Vindsuset er inklusion en væsentlig del af det pædagogiske arbejde for- og sammen med børnene.

Eksempel:

Vi italesætter og benævner følelser og behov hos børnene. Vi understøtter legen, så flere kan deltage på hver deres niveau. Vi opmuntrer barnet til at udforske og udvikle egne kompetencer.

Til samling kan det pædagogiske arbejds punkt/ tema fx være at vente på tur, lytte til hinanden, og at øve sig i at sige noget i det store fællesskab.

Et eksempel kan være, hvis en perleplade falder på gulvet og der skal ryddes op. Så stiller personalet krav til barnet om at samle tingene op igen, idet der tages hensyn til dets kompetencer. Episoden kan være stor og uoverskuelig, men kan deles op og gøres overskuelig ved at personalets tror på barnet, hjælper og guider det.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Det har stor betydning for barnets sociale udvikling, at det er en del af- og kan indgå i sociale fællesskaber. Barnet skal have en oplevelse af at høre til, og at det kan bidrage værdifuldt og relevant til legen, samværet og de aktiviteter det indgår i.

Det er vigtigt, at barnet får en forståelse af, at det er en del af en større kontekst, og er en betydningsfuld bidrager. Barnet skal lære, at forskelligheder blandt børnene er en ressource, og at man i fællesskabet kan lære af hinanden, hente hjælp og hjælpe andre.

For at leve op til ovenstående mål, har vi fokus på:

- At vi i nærværet med barnet italesætter hensigter, følelser og behov for at gøre dem opmærksomme på fællesskabet, hinanden og hvordan de hver har deres virkelighed.
- At vi skaber rammerne, mulighederne og opfordrer til fællesskaber på tværs af teams.
- At barnet personligt er i trivsel for at kunne indgå socialt (Barnet skal kunne forstå hvorfor jeg gør, som jeg gør for at kunne forstå, hvorfor du gør, som du gør).
- At vi understøtter børnenes leg, beskytter de begyndende rollelege og hjælper med at videreudvikle på legen.
- At det for de yngste børn handler om at italesætte, det de er i gang med, og gøre dem opmærksomme på, hvad de andre børn leger med.
- At der arbejdes med relationer, fællesskaber, og det at give plads til medbestemmelse/demokrati.

Eksempel:

Legen er en vigtig faktor og grundlæggende for barnets sociale udvikling. Især når der arbejdes med relationer, medindflydelse og empati. Det er også gennem legen, at barnet får kendskab til konfliktløsning og de sociale spilleregler.

De ældste børn i vuggestuen har en begyndende forståelse for, hvad der skal til, når én af de yngste græder og skal have trøst. De kommer glædeligt med sut, bamse mm.

Børnene opfordres til at hjælpe hinanden og generelt søge løsninger hos hinanden. Fx tegner et barn et hus, et andet barn vil også tegne et hus. Vi italesætter overfor barnet, hvordan det kan gøres – ”det kan være din ven kan vise dig, hvordan du skal gøre”.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Kommunikation og sprog har altafgørende betydning i barnets relationsdannelse. Gennem interaktion med andre skal barnet tilegne sig viden og erfaring med, hvordan det bruger det verbale og nonverbale sprog. Vigtigt er det, at barnet kan give udtryk for behov, ønsker, tanker, meninger og følelser.

Børnene skal lytte, fortælle og turde stille spørgsmål. De lærer at kommunikere i forskellige situationer og fællesskaber, hvilket er elementært i dannelsen af relationer og venskaber.

Det pædagogiske personale er rollemodeller og har en viden, værktøjer og strategier, der understøtter børnenes sproglige udvikling. Det er vigtigt, at børnene tilegner sig kommunikative redskaber, som de kan anvende på deres øvebane i børnefællesskabet.

Det pædagogiske personale udvider barnets sprog ved at give ord og hjælpe børnene med at sætte ord på hensigter, følelser og behov. Dertil anvender vi Marte Meo principperne, dialogisk læsning og andre pædagogiske redskaber

For at leve op til ovenstående mål har vi fokus på:

- At arbejde ud fra sproghuset, som er en model, hvor vi har fokus på fundamentet.
- At læse fx dialogisk læsning med fokusord, som de møder på forskellige måder.
- At synge med børnene.
- At understøtte og udvide den sproglige udvikling ved at være nysgerrige på barnets fortællinger.
- At gentagende gange sætte ord på alt, hvad vi laver i hverdagen.
- At bruge talende tavler og it.
- At læringsmiljøer på hver især bidrager til den sproglige udvikling.
- Alle børn sprogtestes ved børnehavestart og børnehaveslutning.
- At alle vuggestuebørns sproglige udvikling følges i Sprogtrappen og Dialogprofilen.

Eksempel:

Vi anvender bl.a. det nonverbale sprog for at rammesætte samling. Samling starter med sangen Godmorgensol og slutter med Farvel-og-tak-sangen med tilhørende fagter.

Vi har dialogisk læsning, hvor vi læser samme bog flere gange. Første gang lytter børnene, anden og måske tredje oplæsning er børnene medfortællende, og til sidst afsluttes bogen ved, at børnene udfører et kreativt projekt. Derved møder barnet fokusord i forskellige sammenhænge.

I vuggestuen bruger vi især til de yngste Babblarna som redskab til at lege med læbelydene, som er de første lyde, børnene bruger i deres pludren. Derudover understøtter vi det verbale sprog med babytegn

Lotte Sallings bøger og Snakke-pakker bruges også som en fast del i vuggestuen. Det er sange, rim og remser, som er genkendelige og sjove for børnene.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relations dannelse udgår fra kroppen”.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vores kroppe er vores bevægeapparat, som skal transportere os hele livet. Kroppen skal kunne bære os igennem forskelligt terræn, og derfor skal vi være smidige og stærke. Dette lærer børnene ved at eksperimentere og bruge kroppen på mange forskellige måder. Den grundlæggende motorik er en afgørende forudsætning for barnets indlæring. Det er vigtigt at udvikle kropsforståelse tidligt, hvilket sker gennem leg og sjov, og derved opbygges glæden ved fysiske aktiviteter. Derudover skal børnene også kende kroppens signaler såsom sult, smerte, søvn, toiletbesøg, varme og kulde.

For at leve op til ovenstående mål har vi fokus på:

- At anvende vores uderum, hvor legepladsen tilbyder forskellige muligheder for at udfordre kroppen både sanseligt og motorisk.
- At anvende nærmiljøet til at udfordre og eksperimentere med kroppen. Blandt andet bruger vi skoven, hvor der er mulighed for at udfolde sig og blive udfordret motorisk, ligesom de fire sanser vil blive aktiveret. Fx hvad sker der, når vi lukker øjnene og bruger ørene.
- At vores motorikuddannede pædagog motoriktester børnene efter behov, før en forældre-samtale.

- At vi tilrettelægger pædagogiske aktiviteter med fokus på sansepåvirkning (sandestimulering) og kropslig fornemmelse. Det sker bl.a. ved sansebaner, aktivmusik, fordybelsesmusik og børnemassage.
- At når vi spiser, skal barnet mærke efter, hvad det har lyst til, og hvornår det er mæt.
- At Vindsusets engagerede voksne deltager i de forskellige motoriske udfoldelser i børnehøjde.

Eksempel:

I vuggestuen bliver børnene delt efter alder og udvikling for at tilgodese deres motoriske formåen. Vi bruger materialet "Hej, skal vi tumle", "Tumlekaravanen" og "Hoppeline", når vi har øget fokus på motorikken. Derudover bruger vi skoven, hvor vi bevæger os rundt i udfordrende terræn, som er med til at styrke børnenes motorik

Hver årgang i børnehaven er hver tredje uge i udegruppe, hvor vi går i skoven og udfordrer kroppen motorisk ved at bevæge os over forskellig skovbund, klatre på væltede træer eller bruge sanserne til at se, dufte og smage skoven.

Motorikken inddrages også i samling, hvor vi laver sansebaner, yoga, danser og bevæger os til 2-3 sange, hvorefter vi finder ro med en stille sang eller børnemassage. I afdeling Vindsuset anvendes også små historier af Lotte Salling.

De ældste børn er fra oktober til maj på løbetur hver fredag.

Natur, udeliv og science

"Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur."

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Børnene inddrages i naturen. Hvordan agerer vi i den og hvordan bruges den. De får mulighed for at opleve en glæde, sansninger, og her-og-nu-perspektivet.

De får forståelse for naturens cyklus og ressourcer, vejr og vejrfænomener, bæredygtighed og en forståelse for, at de er en del af noget større. At deres liv på kloden påvirker miljøet.

Det er vigtigt, at børnene får mulighed for, gennem science og en naturvidenskabelig tilgang, at til egne sig forståelse for naturfænomener som lys og luft, magnetisme, fornemmelse for tal, størrelse og dermed begyndende matematisk opmærksomhed.

For at leve op til ovenstående mål, har vi fokus på:

- At børnene i børnehaven er på tur hver 3. uge, hvor de i forskellige læringsmiljøer får mulighed for at opleve og sanse naturen.
Vuggestuen har fast 2 turdage i ugen.
- At vi arbejder naturvidenskabeligt og undersøgende, og vi lader barnet undersøge og finde svar på egne spørgsmål frem for at give alle svar.
- At vi samarbejder med House Of Science og deltager i Grøn Generation og har fokus på de 17 verdensmål.
- At vi er opsøgende og vidensdelere med kollegaer om udeliv og science for at skabe de bedst mulige pædagogiske aktiviteter for børnene med plads til udvikling og læring.

Eksempel:

Vi laver science-eksperimenter, fx flyde/synke, kredsløb, strøm - hvor kommer det fra, og hvad bruger vi det til.

Projekter i forhold til bestemte dyr, hvad spiser de, hvem spiser hvem, og hvor bor de. Her anvender vi ofte bøger og digitale medier til at understøtte/ udvide de givne informationer.

Vi taler om vejret og vejrfænomener, benævner tingene fx store eller små. Ude eller inde. Former. Varme eller kulde og hvor meget tøj, vi skal have på.

Vuggestuen går de samme ruter, da det skaber genkendelighed for børnene. Det pædagogiske personale har stor fokus på at benævne, hvad vi finder, ser, og mærker i naturen. Vi giver os tid til at fordybe os i omgivelserne. Fx en snegl på vejen eller haletudser i bækken. Mærke vinden i ansigtet eller hoppe i vandpytter.

Når solsejlet om sommeren sættes op og igen tages ned om efteråret, spørger børnene ofte til, hvorfor vi gør det? Vi lader børnene undre sig, og sammen får vi en snak om solsejlets funktion og de skiftende årstider.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Det er vigtigt, at børn vokser op med en forståelse for, at man kan være forskellige men stadig indgå i det samme fællesskab.

Vi har i Vindsuset familier med forskellige kulturer og trosretninger, hvilket giver mulighed for at blive klogere på mangfoldighed.

Æstetikken arbejdes der med gennem aktiviteter, hvor kreativiteten udfoldes, med respekt og plads til forskelligheder.

Gennem forskellige kulturelle tilbud, som børnene oplever i institutionen og nærmiljøet, giver vi dem mulighed for at tilegne sig et mere nuanceret billede af, hvad vores verden kan byde på. Det er tilbud, der, gennem kreative udtryksformer, giver en mere sanselig oplevelse, der sætter sig i kroppen som en positiv oplevelse (æstetisk læreproces).

For at leve op til ovenstående mål, har vi fokus på:

- At arbejde kreativt med årets traditioner, hvor vi også inddrager naturen.
- At vi deltager i kulturelle arrangementer i nærmiljøet, teater, cirkus, koncerter og udstillinger mm., som både er med, for og af børn.
- At børnene har mulighed for at udtrykke sig på forskellige måder fx musik, dans og udklædning.
- At Vindsuset er et åbent hus, hvor vi arbejder i legezoner og læringsmiljøer. Hvor børn på hver deres måde og lyst, kan få mulighed for at udfolde det de brænder for.
- At udtrykke os æstetisk gennem forskellige kreative udtryksformer.

Eksempel:

I vuggesten eksperimenterer vi med forskellige materialer: sand (vådt/tørt), modellervoks, samler ting i skoven, besøger biblioteket, deltager i små teaterstykker, baby-tjuhej, og besøger slotshaven. Laver små bøger med børnene med billeder af de ting, vi har oplevet på turen.

I børnehavens værksted og udeværksted er der frit tilgængelige materialer for børnene, hvor de kan udfolde deres fantasi og kreativitet. De kan eksperimentere med materialer, de har fundet i skoven, hvor en pind pludselig kan forvandle sig til en slange. Vi låner bøger på biblioteket med inspiration eller information om forskellige kulturer og lande. Vi holder fødselsdage, julearrangementer, fastelavn, Skt. Hans og lignende, hvor der klippes pynt, synges sange, leges og klædes ud.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

OVERORDNET EVALUERINGSKULTUR

Hvordan kan det opleves / ses i den daglige pædagogiske praksis, at det pædagogiske personale forholder sig reflektivt til hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, dannelse, læring og udvikling:

I Dagtilbud Sønderborg Jylland arbejder vi med de pædagogiske mål: Kommunikation og dialog, vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet, og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Vi arbejder systematisk med evaluering med udgangspunkt i kerneopgaven før, under og efter den pædagogiske praksis, samt den enkelte medarbejders rolle.

Der er metodefrihed i forhold til aktivitetens art, processen og det ønskede fokus.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Det er i Vindsuset vigtigt, at vi har en evalueringskultur, som gør, at vi løbende gennem refleksion, evaluering og kvalificering udvikler os som institution. I Vindsuset har de daglige rutiner, sammenholdt med de pædagogiske tilrettelagte aktiviteter og børnenes legekultur, stor betydning for børnenes trivsel, læring, dannelse og udvikling. Derfor er det vigtigt, at det pædagogiske personale løbende har fokus på, om disse læringsmiljøer giver mening og er betydningsfulde for kerneopgaven.

Vi har i afdelingen forpligtet os til, at der reflekteres og evalueres i hverdagen, på vores team- og personalemøder. Derved sikrer vi en kontinuerlig opfølgning på barnets trivsel og udvikling og forbliver udviklingsorienterede på det pædagogiske tilbud og de pædagogiske læreplaner. Ved at fokusere på vores egen tilgang og deltagelse i de forskellige læringsmiljøer og aktiviteter, vil vi få øje på, hvad vi skal ændre og forbedre i praksis.

Vi arbejder løbende ud fra de forskellige fokuspunkter og evaluerer via 1-2-3-modellen.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluering af pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC